

tivno, bajkovito, besprijekorno, božanstveno, briljantno, čarobno, čudesno, dinamično, dirljivo, divno, dobro, dojmljivo, dražesno, efektno, elegantno, energično, fantastično, fascinantno, fenomenalno, fino, genijalno, glamurozno, idealno, idilično, impresivno, inspirativno, interesantno, intrigantno, iznenađujuće, izvanredno, izvrsno, krasno, lijepo, ludo, maestralno, majstorski, maštovito, moćno, nadrealno, nenadmašivo, neopisivo, neponovljivo, nestvarno, nezaboravno, očaravajuće, odlično, otkaćeno, otmjeno, perfektno, poetično, prekrasno, primamljivo, pristojno, profinjeno, raskošno, savršeno,

senzacionalno, simpatično, sjajno, slatko, solidno, spektakularno, svečano, uglađeno, ugodno, upečatljivo, uzbudljivo, veličanstveno, veselo, vrhunski, zabavno, zadivljujuće, zanimljivo, zgodno, žestoko, živahno, žustro.

Primjeri zamjena za samo tu jednu tuđu riječ (*super*) jasno govore kako su u hrvatskome jeziku neke tuđice zapravo potpune nepotrebice u njegovu rječničkom blagu, jer kako se pokazalo, doslovce su na štetu njegova bogatstva. „Sveznačnica“ *super* brojne druge hrvatske riječi istoga značenja *superiorno* uklanja iz naše svakodnevne komunikacije, a da toga nismo ni svjesni.

Dubravka Smajić

dsmajic@foozos.hr

DOI <https://doi.org/10.22210/jezik.2023.70.10>

VATIKAN I SVETA STOLICA

Što je Vatikan, a što Sveta Stolica te kako treba pisati: Sveta Stolica ili Sveta stolica, pitanja su na koja nema jednoznačna odgovora. Problem je dobro opisao Mijo Lončarić kada je na zahtjev Državnoga zavoda za normizaciju Republike Hrvatske, predlažući hrvatska imena država svijeta za hrvatsku normu, uz državu Vatikan zapisao: „*Vatikan*. Postoji i drugo ime za tu posebnu državu – *Sveta Stolica*, što odgovara i engleskom liku u ISO (*Holy Seat*[!]). Pri definitivnom određivanju službenoga naziva možda će odlučivati politički razlozi.“ (Mijo Lončarić, 1994., *Hrvatska imena država*, Jezik, god. 42., br. 1. str., 1. – 9.). Njegovo se naslućivanje ostvarilo. Politički, ili koji drugi, razlozi odlučili su da se ime države Vatikan promijeni pa u kasnijim službenim popisima nalazimo ovako: „SVETA STOLICA, dvoslovnna oznaka VA, troslovnna VAT i brojčana 336.“ Na popisu pak od 1. 1.

2023. (<https://publications.europa.eu/code/hr/hr-5000500.htm>) stanje je ovakvo: „Sveta Stolica/Država Vatikanskoga Grada“, a pod „Vatikanski Grad: vidjeti – Sveta Stolica“. Isti model slijedi Italija i vjerojatno i druge države (napomenimo samo da ime ‘Vatikanski Grad’ vrlo neobično, kao da kažemo ‘Zagrebački Grad’).

Međutim, Vatikan/Sveta Stolica sebe predstavlja drukčije. Kada se otvori vatikanska web stranica (vatican.va), na vrhu se pojavi naslov ‘Sveta Stolica’, a u dnu lijevo poveznica ‘Država grad Vatikan’, odnosno ovisno o jeziku koji se izabere: Stato della città del Vaticano, État de la cité du Vatican, Vatican city state itd. Ta poveznica (npr. na talijanskom) između ostaloga nudi izbor: Stato e governo/Note generali/Origini e natura, gdje čitamo: „Država Vatikan nastala je Lateranskim ugovorom koji su Sveta Stolica i Italija sklopile 11. veljače 1929. i ratificirale 7. lipnja 1929. Njezina osobnost kao suverenog tijela međunarodnog javnog

prava, različitog od Svete Stolice, univerzalno je priznata. Katolička Crkva vrši svoje poslanje naviještanja istine Evanđelja, za spasenje svih ljudi i služenja miru i pravdi, u korist svih naroda, kako preko različitih partikularnih tako i mjesnih Crkava, raspršenih diljem svijeta, i preko svoje središnje vlasti, koju sačinjavaju Papa i Organizmi koji mu pomažu u njegovoj odgovornosti prema sveopćoj Crkvi (označeni imenom Apostolska ili Sveta Stolica). Vrhovni svećenik boravi u Državi grad Vatikan, gdje se nalaze i sjedišta nekih od spomenutih Organizama. Država stoga ima jedinstvenu karakteristiku da je instrument neovisnosti Svete Stolice i Katoličke Crkve od bilo koje moći uspostavljene na ovom svijetu. U određenom smislu, to je znak nadnaravnog karaktera same Crkve, budući da su strukture države Vatikan svedene na neophodni minimum za njezino djelovanje.“

Vatikan je dakle država, makar vrlo posebna, a što je Sveta Stolica? Ona je, kako proizlazi iz navedenoga teksta, vrhovno upravno tijelo, odnosno vrhovna vlast Katoličke Crkve.

Stato della Città del Vaticano na hrvatski se redovito prevodi Država Grada Vatikana, a zapravo treba prevesti Država Grad Vatikan (kraće: Država Vatikan, i još kraće: Vatikan; takvih primjera u imenima država ima više: Država Eritreja, Država Izrael, Država Katar, Država Kuvajt, Država Libija). Grad Vatikan proglašen je državom Svete Stolice, odnosno Katoličke Crkve. A države uspostavljaju diplomatske odnose s državama te stoga one, pa tako i Republika Hrvatska,

Svetu Stolicu shvaćaju kao državu i zato se u imenu pišu oba velika početna slova. Ali ona nije država, i ima logike u tome što nije: Države, u ovom slučaju, uspostavljaju odnose s Katoličkom Crkvom, i to čine preko Svete Stolice, a ne preko njezine države Vatikana. Republika Hrvatska ima veleposlanstvo pri Svetoj Stolici, a ugovori koji uređuju odnose Katoličke Crkve i Hrvatske Države sklopljeni su između Svete Stolice i Republike Hrvatske. Time su neke stvari razjašnjene, ali još nije riješeno pravopisno pitanje koje nas ovdje najviše zanima: Kako treba pisati, Sveta Stolica ili Sveta stolica? Budući da je Sveta Stolica u Međunarodnoj organizaciji za normizaciju (ISO 3166) upisana kao ime države. Za Državu Vatikan rečeno je: „Njezina osobnost kao suverenog tijela međunarodnog javnog prava, različitog od Svete Stolice, univerzalno je priznata.“ No budući da je Država Vatikan država Svete Stolice (Katoličke Crkve), njezina je suverenost u praksi prenesena na samu Svetu Stolicu. Prema tome, Sveta Stolica iako nije država, ima status države pa bi, uzimajući u obzir to i praksu pisanje njezina imena u drugim jezicima, a tako i u hrvatskom, teško bi bilo opravdati različito nego za državu. Dakle, oba velika početna slova: Sveta Stolica.

O Državi Vatikan jedva da se ikad govori. I kad se spomene Vatikan, misli se na Svetu Stolicu, na vrhovnu vlast Katoličke Crkve. Jedino Hrvatska pošta na popisu država ima Državu Grada Vatikana, što je i očekivano, osim što ime države, kao što je već rečeno, treba drukčije prevesti: Država Grad Vatikan.

Petar Bašić

petar.basic@kbf.unizg.hr

DOI <https://doi.org/10.22210/jezik.2023.70.11>